

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii
Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ**

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

In Epist. decimam octavam,

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

In Epist. decimam octavam,

Dialogus Wendrockii.

Hic paucis te volo Wendrocki. Ea, quæ à Montaltio scripta sunt in duabus postremis Epistolis, de summi Pontificis auctoritate; apud omnes Catholicos constare dicis. Ille tamen intolerabiles errores admisit; negavitque, Romanum Pontificem eâ auctoritate pollere, qua in quæstione facti aliquid *ex Cathedra* pronunciare possit sine aliquo erroris periculo; etiamsi factum illud ad Fidei controversiam pertineat. Hinc tum Innocentium X. tum Alexandrum VII. errasse vultis, in damnatione Jansenii. Idem de Calvino, Luthero, Pelagio, aliisque hæreticis dici posset. Igitur si quis negaret, Arium, Macedonium, Nestorium fuisse hæreticos; nihil diceret, quod contra Fidem esset, & quod omnes Catholici cum tuo Montaltio dicere non possint.

Deinde recensere summorum Pontificum errores, quod Montaltius præstitit, eosque multis exemplis locupletare, quod tibi facile esse testaris*; valdè, ni fallor, Catholicum est. Errorem Honorii centies inculcastis; qui per fraudem Græcorum in acta Concilii sexti universalis insertus fuit. Fateor, aliquot Catholicos, in hoc etiam deceptos fuisse; ac præ cæteris Toletanum illum Conciliorum coactorem; qui Honorium, non modò à Synodo damnatum, ut hæreticum, asserit; sed per intolerabilem negligentiam & hallucinationem, ab Agathone Pontifice eundem *Anathematizatum*, in Epistolâ, non ad Synodum,

* Pag. 495.

R. 2

sed

fed ad Cæfarem Constantinum scriptâ, fuiffe, testatur. Quod à veritate alienum est. Ad pœnam libri. Lege Agathonis Epistolam: in eâ nihil tale invenies. Immò si hoc fecisset Agatho, sibi manifestè contradixisset. Nempe *Apostolica*, inquit, *Christi Ecclesia*, Romana scilicet, à *tramite Apostolica Traditionis* nunquam erravit, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit: Dominus fidem Petri non defecturam promisit, qui confirmare fratres suos jussus est: quod Apostolicos, Pontifices meæ exiguitatis, inquit, prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum. Sed Honorius ejus antecessor extitit, paucis ante annis: igitur si eum, ut hæreticum, damnasset, sibi apertè contradixisset.

Præter rationes, quas apud Bellarminum & alios, qui Honorium defendendum susceperunt, videre poteris, suggero meam conjecturam, quæ mihi verissimillima videtur. Pro quo suppono 1°. acta hujusmodi Conciliorum apud Græcos mansisse, immò linguâ græcâ exarata fuiffe: quod Imperatorum auctoritas facilè obtinuit. Nec ullum esse puto, qui hoc neget. 2°. Græcis familiare fuiffe, acta Conciliorum adulterare. In hoc ipso Concilio actione 3. acta quintæ Synodi, cum legerentur, depravata fuiffe Patres prehenderunt. Idem de multis aliis dictum sit, ut Bellarminus, & alii demonstrant. Immò ipsas Epistolas Romanorum Pontificum adulterare veriti non sunt. 3°. Suppono, in hac sexta Synodo damnatos & anathematizatos fuiffe, ut hæreticos, plerosque Orientalis Ecclesiæ Patriarchas, scilicet, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Constantinopolitanos; Cyrum Alexandrinum, Macarium Antiochenum. 4°. Suppono Græcorum Ecclesiam à Latinâ semper alienam fuiffe; immò cum eâ de Primatu sæpè contendisse, ut nemo negat; & præcipuum tolli, quo Latina superior est, si

eidem

eidem concessa, in personâ Petri, infallibilitatis prærogativa eriperetur. His igitur positis, cùm Græci viderent, tam multos Patriarchas suos, ut hæreticos, à Generalibus Conciliis, & ab hac præsertim sexta Synodo damnatos, quod reverà iis Sedibus Patriarchalibus maximo probro vertebatur; similem notam inuulerunt Honorio; non quòd errasset, ut constat ex ejusdem Epistolis; nec enim ipse duas in Christo voluntates, duas operationes unquam negaverat: sed quòd aliquam saltem occasionem præbuisse videretur, cum disputationem illam, nondum satis discussam, & vocum illarum usum, ex quibus disputationes illæ ortum duxerant, prohibuisset; donec re maturè discussâ, hæc controversia ab Ecclesiâ terminaretur. Hac igitur occasione arreptâ, quasi ipse Monothelitarum partibus favisset; cùm tamen controversiam non decidisse, sed silentium duntaxat partibus imperasse dicendus sit; hac, inquam, occasione arreptâ, Græci Latinorum æmuli, ne Occidentis Patriarchæ ab errore immunes essent, Honorii nomen in acta sextæ Synodi, immò & octavæ, & in Litteras Adriani, inter alia hæreticorum nomina, per summam calumniam inseruerunt.

Disputas deindè de gratia efficaci cum tuo illo familiari in Molinistas propensiore: ac dicis, eandem esse Jansenistarum & Thomistarum de divina gratia sententiam. Sed profectò erras Willelme. Jansenistarum sententia eadem est, quæ Jansenii, quod vestri non negant: Jansenius autem in explicanda gratia efficaci Thomista non est. Nempe tom. 3. lib. 8. c. 1. expressè dicit, sententiam Augustini, scilicet, Iprensus, nec cum Thomisticâ, nec cum Jesuiticâ convenire, sed aliquid ab utraque sumere. Capite 2. ait, nonnullæ à recentioribus prædeterminationis auctoribus

R 3

adjec̃ta

adjecta esse, quæ cum Augustini doctrina nullo modo congruunt: & inter Augustinianos & Prædeterminantes, non modicam discrepantiam esse. Nec ullum omnino locum ex universis Augustini scripturis proferri posse, qui talem prædeterminationem tanquam Christi gratiam præ se ferat. Et post multa contra prædeterminationem physicam dicta, sic concludit: Qui medicinalem Christi gratiam in talem prædeterminationem transformant, ex vi scilicet causæ primæ, & indifferentiæ voluntatis necessariam, magis profectò Aristotelici, quam Augustiniani sunt. Nam talis prædeterminatio, universam Augustini doctrinam inexplicabili confusione perturbat. ab Augustini sensibus remotissima est. Idem centies eodem capite Jansenius inculcat. Tum cap. 5. affert alium modum componendi gratiam efficacem cum libertate. Item tom. 2. lib. de gratia primi hominis & Angelorum, toto cap. 20.

Præterea, ut Jansenius negat, se Thomistam esse; ita Thomistæ, Janseniani nec esse, nec dici unquam voluerunt. Hinc damnant Ianseniana dogmata; negant, mandata Dei esse impossibilia; interiori gratiæ nunquam resisti; libertatem à coactione ad meritum sufficere; Christum pro cunctis non esse mortuum; Hominem, in naturâ integrâ, divino adjutorio ad superandas tentationes non indiguissè; ignorantiam invincibilem peccato non eximere, aliaque id genus. Deindè prædeterminationem physicam in ipso actu secundo collocant; ne, si in actu primo, libertatem lædat. Quod quomodò ipsi explicent, reverâ indagare hujus loci non est. At Ianseniani gratiam suam victricem in actu primo considerant, quatenus illa actus secundi causa est. Accedit, quodd Thomistæ libertatem in indifferentiâ potentiæ constituunt; Iansenistæ in ipsomet voluntario, quatenus coacto opponitur. Hinc Thomistæ ultrò fatentur, necessita-

tem

tem antecedentem illatam voluntati, libertati nocere; Jansenistæ ultrò concedunt, actum necessarium, modò ipse voluntarius sit, liberum esse. Thomistæ negant, cum ipsa prædeterminatione dissensum voluntatis, etiam per divinam potentiam, componi posse; at Jansenistæ ultrò fatentur, si major vis cupiditatis accedat, gratiam illam, alioqui minoris cupiditatis victricem, vinci posse. Thomistæ ad omnes actus liberos, etiam naturales, prædeterminationem requirunt; Janseniani ad supernaturales dumtaxat: & hi quidem tantum in naturâ corruptâ, illi etiam in integrâ. Quid plura? remitto te non modò ad Anatum, qui tabulis consignatis luculenter demonstravit, Thomistas Jansenianos non esse; verum etiam ad ipsos Thomistas, qui reverà sciunt quid ipsi teneant, v. g. ad P. Sebile, P. Nicolai, P. Martinez, &c.

Ad alias discrepantias orationem converto. Vis, à gratia efficaci dissentendi potentiam homini relinqui, illi omnino similem, qua quis sese ex altissimo ponte in fluvium præcipitem agere potest, vel nasum sibi abscindere, vel oculos sibi eruere, vel parentem amantissimum interficere, vel nudus per urbem incedere. Hæc, si nescis, potentia physica est, cum impotentiâ morali conjuncta. Nempe difficultas, ut hæc fiant, moraliter insuperabilis est; id est, nunquam accidit, ut superetur. Ita gratia victrix per te moralem quandam impotentiam dissentendi conciliat. Utrùm Jansenii mens hæc fuerit, erunt sanè, qui dubitent. Quicquid sit, hac de re non disputo, cum, id ne fiat, Pontificio Decreto cautum sit. Dico tamen, hanc doctrinam Thomisticæ repugnare. Nempe *infalibilitatem* dumtaxat moralem efficaci gratiæ conciliat. Præscindis enim à scientia Dei; &, ut gratiam per

seipsam præcisè vis efficacem esse, sine ullo respectu ad divinam scientiam, ita & infallibiliter suum effectum habituram. Igitur cum necesse sit moraliter effectum habituram, necesse est moraliter dumtaxat infallibilem esse. Sed futuri effectus infallibilitas non moralis, sed physica, immò metaphysica est; ita ut repugnet, illam, qua talis est, cum dissensu unquam componi. Igitur non salvas summam illam infallibilitatem gratiæ efficacis. Præterea, cum dicis, potentiam ad dissensum manere; haud dubiè vim ipsam dissentiendi non intelligis, sed ipsammet voluntatem, quæ dissentiendi potentia est; licèt in sensu tantum diviso, ut ajunt, dissentire possit, quatenus scilicet cupiditas ipsa non invaluerit. In hoc dupliciter erras, Willelme, licèt magnus Apollo videri velis. Primò quidem, vis, voluntatem, accedente dumtaxat pondere ferri; ita, ut validiori continuo cedat. Hinc si divinæ gratiæ vis cupiditatem superet, divinæ gratiæ motioni obtemperat. Si verò cupiditas prævaleat, ab eâ ferri se finit. Igitur nihil est, quod voluntas præstare queat; nulla illius libertas est; nihil ejus arbitrio relictum; ad instar alterius potentiæ se habet, quæ sui juris non est; & frustra laudi eidem vertitur, quod transgredi possit, & non transgrediatur; facere mala, & non faciat. Nec modò libertati hæc doctrina repugnat, sed experientiæ & communi hominum sensui. Quis enim vel in se identidem expertus non est, nonnulla fieri aliquando, quæ tamen longè facilius esset omittere?

Alterum verò est, in quo peccas; quòd scilicet potentiam illam dissentiendi, voluntatem ipsam esse velis; quamvis omnibus ad dissentiendum necessariis minimè instructam; scilicet cupiditate potentiore. Sic cum ipsa cupiditas prævalet, adest quidem po-

tentia

tentia resistendi, id est, ipsa voluntas; non tamen instructa illo adjutorio, sine quo cupiditas superari nequit. Hinc nunquam ad utrumque, *posse* proximum est. Unde manet læsa libertas: quæ sanè merè voluntarium non sonat, ut definivit Innocentius; sed illam vim electivam supponit, quâ, positis ad utrumque prærequisitis, quodlibet eligere possit. Nec juvat illud, quod aperis, Augustinianæ doctrinæ arcanum; divinam scilicet gratiam cum efficaci & omnipotenti Dei voluntate conjunctam, cujus instrumentum est, ita efficacem esse, ut nunquam effectu suo careat. Nihil porro per te istud est, nisi quod Deus, cognito cupiditatis gradu, validiorem gratiam impertitur: voluntas enim validiori semper cedit. Hinc res eodem recidit. Longè igitur melius faceres, si morali necessitate contentus, quam ex iis, quæ adduxisti, exemplis, rectè deduxeram, alterum explicationis modum rejiceres. Sed Jansenianis dogmatis imbutus, ab iis tantillum discedere, religioni ducis.

Quanquam etiam, ut verum fatear, illa moralis necessitas rem hanc non explicat: cum & infallibilitatem illam consensus futuri non salvet, & innumera importet absurda, quæ nemo admittat. Nam primò, manifestæ experientiæ repugnat. Nempe aliquando per divinam gratiam tentationi resistimus, licet longè facilius nobis esset, eidem succumbere; & aliàs illi succumbimus, licet eidem resistere non difficile esset. Est quidem aliquando maxima divinæ gratiæ suavitas, quâ fit, ut facilè etiam difficilia & ardua superemus: at nunquam illa suavitas tanta est, ut moralem necessitatem conciliet. Secundò, non deerunt multi, qui putent libertati, scilicet morali, prædictam necessitatem non parum officere. Voluntas enim quasi rapitur, & parum de suo confert. Tertiò, quis

quis ferat, in viatore, quoties cupiditati succumbit, ac proinde peccat, non minùs difficile esse, cupiditati resistere; quàm sit cuiuspiam, sibi oculos eruere, nasum abscindere, Parentem amantissimum occidere? uno verbo, quàm sit cacodæmoni, non peccare, non odisse Deum, &c. omitto alia, quæ cuilibet rem hanc consideranti venient in mentem.

Pergo errores tuos cursim adnotare. *Primò*, non tantùm moralem necessitatem inducis, verùm etiam physicam, eamque antecedentem. Cùm enim aliqua præcepta, sine divinâ gratia servare physicè homo non possit, quòd scilicet supernaturales operationes injungant; quotiescumque violantur, divinæ gratiæ adiutorium abest, ut dicis; ac proinde aliquid desideratur, quod ad potentiam physicam pertinet. Igitur est mera impotentia ac necessitas physica. Sed hæc libertatem destruit: & de Fide est, ad merendum & demerendum, libertatem à necessitate requiri. *Secundò*, Vis nunquam voluntatem prædominanti ponderi, vel affectioni posse resistere, quamdiu hæc est prædominans. Igitur potius agitur, quàm agitur; & meram indifferentiam passivam habet, quæ rebus creatis etiam inanimis communis est. *Tertiò*, vis, voluntatem indifferentem ad opposita, non posse ad unum determinare sese; nec, omisso altero, aliud eligere. Nisi hæc optionis facultas admittatur, ubi quæso libertas? *Quartò*, vis, voluntatem liberè agere, licèt nulla cognitio præluceat illius objecti, in quod ipsa fertur. *Quintò*, vis, hominem ad divinam gratiam sese disponere, ac fieri paratiorem ad illam recipiendam; subigendo scilicet & cohibendo cupiditatis impetum, jejunando, erogando eleemosinas, &c. Quasi verò hæc per divinam gratiam non fiant, ac homo sese ad gratiam, naturæ viribus disponere valeat.

valeat. *Sextò*, dicis, deesse aliquando gratiam, quæ ad hoc, ut aliquis tentationem superare possit, necessaria est. *Septimò*, vis ideò dici voluntatem dissentire non posse, quia firma & constans non dissentiendi voluntas est. Quod ridiculum est. Quasi verò simul esse possint voluntas non dissentiendi & ipse dissensus. Quæritur Willelme de actu primo in quo voluntas non dissentiendi nondum est, utrùm gratiæ voluntas dissentire possit. Sed video, quid velis: nempe ipsamet gratia per te est illa firma & constans voluntas non dissentiendi. Uno ictu omnia solvis; sed libertas quoque sic dissolvitur. *Octavò*, dùm deest necessaria ad dissentiendum cogitatio, vis tamen adesse dissentiendi potentiam. Itane verò, Wendrocki, *posse proximum*? mira narras. *Nonò*, vis potentiam ad opposita, ad assensum scilicet & dissensum, etiam cum altero oppositorum componi; ita ut dum actu est assensus, sit potentia ad dissensum, scilicet in sensu composito; nempe, sicut in cane famelico offam vorante est potentia abstinendi. *Decimò*, vis errorem Molinistarum esse, quòd dicant, eandem gratiam, scilicet quantum ad *entitatem*, animis similiter affectis illapsam, hunc convertere, illum non convertere. *Undecimò*, vis, quod metu fit, id tantum nobis prodesse, quòd inde minùs mali simus. *Duodecimò*, vis, humanos omnes conatus, à Charitate non profectos, vitiosos esse. *Decimò tertio*, vis illos esse vicinissimos Charitatis actibus; licet nulla sit proportio inter actus naturales & supernaturales. *Decimò quarto*, vis omnes justificatos, per gratiam sanctificantem, ipsum *posse* in actu primo habere: *posse*, inquam, ad illa agenda, quæ alioquin gratiæ actualis adiutorium desiderarent; v. g. ad graves tentationes superandas. *Decimò quinto*, demùm vis illas aliquando deesse gratias,

tias, sine quibus majores tentationes superari non possunt. En tibi Willelme Jansenianæ doctrinæ compendium.

Frustrà autem Thomistæ vultum induis, qui purus putus es Jansenista. Quibusdam verborum involucris errores tuos tegere voluisti: sed rerum istarum peritis minimè impones. Commune est hæreticorum vitium, fucum facere. Coluber tortuosus gyros agit, & latet in herba. Mentiris nomen, patriam, doctrinam: totus ex fraudibus & dolis, ex calumniis, & mendaciis compactus es. Sancygiranus vobis suo præluxit exemplo, qui ascititia nomina suis operibus præfixit, Aurelii scilicet, Seguenotii, Arnaldi, immò & Agnetis à Sancto Paulo. Sic tu modò Wendrockius, modò Montaltius, vel Claramontius, vel Paulus Irenæus; uno verbo, Regio-portuensis Proteus. Sed, ut scurram agis & histrionem; quid mirum, si varios vultus induis, scenam mutas, & multas personas sustines? semper tamen Jansenianus, ac proinde hæreticus. De hac materiâ plura disputarem: sed ut Pontificiis Decretis paream, calamum venerabundus sustineo.

PAU-